Toekomstgericht Samen Werken

Bestuursprogramma

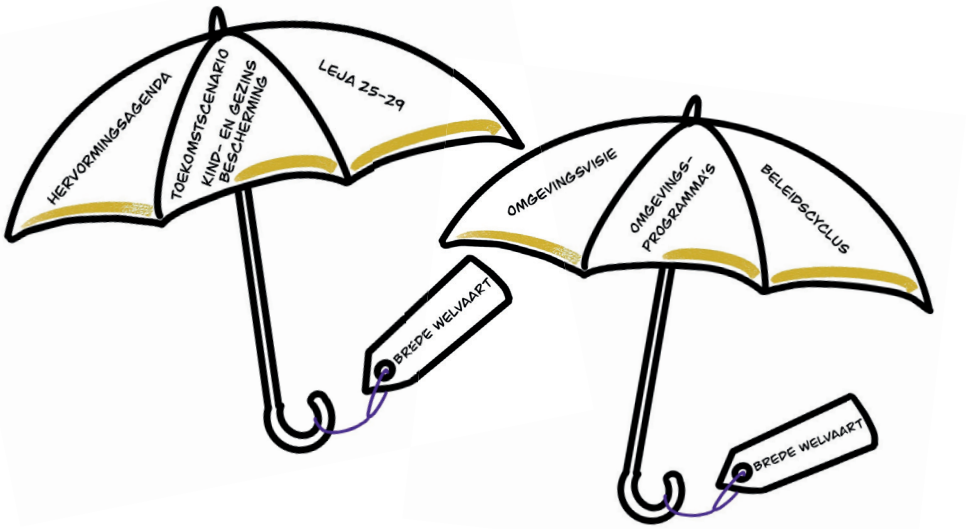
2026–2030

Gemeente Borger-Odoorn

Samen bouwen aan een **sterk** en toekomstbestendig **Borger-Odoorn**

Inleiding

Borger-Odoorn beschikt over krachtige dorpen, betrokken inwoners en een sterke traditie van samen verantwoordelijkheid nemen. Naoberschap en samen de schouders eronder zetten zijn in onze gemeente geen loze woorden. Vanuit die achtergrond hebben wij het bestuursprogramma 'Toekomstgericht Samen Werken' opgesteld.

Met dit bestuursprogramma geven wij richting aan de uitvoering van het coalitieakkoord 2026-2030. Daarbij kiezen wij voor een koers die toekomstbestendig én realistisch is. Een koers waarin wij investeren in wat voor onze inwoners van blijvende betekenis is: een leefbare woonomgeving, bestaanszekerheid, gezondheid, sterke gemeenschappen en vertrouwen in het lokaal bestuur.

Daarbij kijken wij niet alleen naar de vraagstukken van vandaag. De keuzes die wij nu maken, bepalen mede hoe Borger-Odoorn erover tien of twintig jaar uitziet. We werken vanuit het principe dat duurzame resultaten alleen bereikt kunnen worden door samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, gemeenteraad en gemeentelijke organisatie. We bouwen door op het stevige fundament dat er al ligt. We versterken wat goed gaat, bouwen uit waar nodig en brengen ontwikkelingen verder. We geven richting en focus aan de komende jaren, met het oog op de langere termijn.

We voeren al veel taken en activiteiten uit die aansluiten bij de ambities in het coalitieakkoord. Denk aan woningbouw, het beheren van onze leefomgeving en de inzet op preventie binnen het sociaal domein. Met dit bestuursprogramma bouwen we daarop voort, versterken we waar nodig de samenhang en geven we richting aan de verdere ontwikkeling van deze opgaven.

Onze inzet op de thema's uit het coalitieakkoord richten we in aan de hand van drie samenhangende programma's:

- Inwoner centraal
- Bestaanszekerheid en samenleven
- Wonen en leefomgeving

We realiseren ons dat we voor belangrijke keuzes staan. De maatschappelijke opgaven worden complexer, de druk op voorzieningen neemt toe en de financiële ruimte staat onder druk. Gemeenten krijgen steeds meer taken en opdrachten vanuit het Rijk, waarbij de beschikbare financiële middelen niet altijd toereikend zijn om deze taken volledig en structureel uit te voeren. Ook de beschikbare uitvoeringscapaciteit stelt grenzen aan wat gelijktijdig mogelijk is. Dit vraagt om scherpe keuzes en een zorgvuldige afweging van wat wij als gemeente wel en niet kunnen doen en wanneer.

De komende jaren spelen twee grote transities die bepalend zijn voor de toekomst van onze gemeente: de doorontwikkeling van het werken volgens de Omgevingswet en de beweging naar een sterker preventief sociaal domein, onder andere via de hervormingsagenda. Deze transities gebruiken wij als leidraad voor ons handelen.

"Dichtbij waar het kan, duidelijk waar het moet, samen omdat dat het beste is en realistisch over wat mogelijk is."

Onze ambitie

Wij werken aan een gemeente:

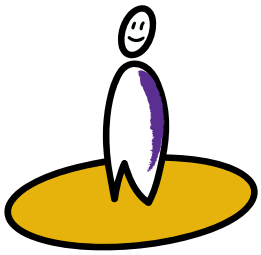
- waar inwoners zich gehoord en betrokken voelen;
- waar iedereen de kans krijgt om mee te doen en zich te ontwikkelen;
- waar zorg en ondersteuning toegankelijk zijn wanneer dat nodig is;
- waar voldoende betaalbare woningen beschikbaar zijn voor iedere levensfase;
- waar dorpen vitaal, veilig en leefbaar blijven;
- waar ruimte is voor ondernemerschap;
- waar financiële verantwoordelijkheid ervoor zorgt dat ook toekomstige generaties kunnen blijven investeren in een sterke gemeente;
- waar duurzaamheid, brede welvaart en toekomstbestendigheid richting geven aan ons handelen.

Samen met onze inwoners bouwen wij aan een Borger-Odoorn dat klaar is voor de toekomst. Niet door alles tegelijk te doen, maar door gezamenlijk de juiste keuzes te maken en koersvast te werken aan wat er echt toe doet.

Kaderstelling en samenhang met de P&C-cyclus

Het bestuursprogramma is geen op zichzelf staand document, maar onderdeel van één samenhangende sturingslijn. Het coalitieakkoord bepaalt de politieke koers, het bestuursprogramma concretiseert de ambities en de P&C-cyclus verbindt deze aan inhoudelijke keuzes, financiële kaders, uitvoering en verantwoording. De formele kaderstelling vindt plaats op de momenten waarop de gemeenteraad daartoe besluiten neemt. Door deze samenhang expliciet te maken, versterken we de positie van de raad en wordt helder wat we willen bereiken, welke kaders daarbij gelden, waar besluitvorming plaatsvindt en hoe we gedurende de bestuursperiode verantwoording afleggen over de resultaten.

Inwoner Centraal

Een sterke gemeente begint bij vertrouwen tussen inwoners en overheid. Wij willen een bestuur zijn dat zichtbaar en toegankelijk is. Samen met de gemeenteraad willen we hieraan werken. We luisteren, verbinden en geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving. We gaan de dorpen in voor gesprekken met inwoners. Niet alleen wanneer er een probleem of een project speelt, maar ook om te horen wat er leeft. We gaan verder aan de slag met de invulling van het gebiedswethouderschap en laten zien hoe we gebiedsgericht werken in de praktijk brengen.

Participatie
Wij willen de betrokkenheid van inwoners versterken bij de ontwikkeling van beleid en de uitvoering van gemeentelijke opgaven. Participatie en samenwerken wordt nog meer een vanzelfsprekend onderdeel van ons handelen. Niet omdat het moet, maar omdat kennis, ervaring en ideeën uit de samenleving bijdragen aan betere besluiten. We betrekken inwoners waar mogelijk tijdig, maken vooraf duidelijk welke ruimte er is voor hun inbreng en koppelen terug wat met die inbreng is gedaan.

Daarom investeren wij in eigentijdse vormen van participatie, toegankelijke dienstverlening en directe verbindingen tussen bestuur, organisatie en dorpen. Bij de gebiedsontwikkeling ‘Proeftuin De Velden’ in Exloo zetten we nadrukkelijk in op vroege betrokkenheid van inwoners en het toepassen van nieuwe participatievormen. De ervaringen die we hiermee opdoen, kunnen we benutten bij andere gebiedsontwikkelingen.

Dienstverlening
Wij maken onze dienstverlening begrijpelijk, toegankelijker en dichterbij. Digitale dienstverlening biedt kansen om inwoners sneller en eenvoudiger te helpen, informatie beter vindbaar te maken en dienstverlening beschikbaar te maken op het moment dat het inwoners uitkomt. Daar zetten we de komende jaren verder op in. Maar het mag nooit betekenen dat inwoners die minder digitaal vaardig zijn buiten beeld raken. Daarom blijven persoonlijk contact en bereikbaarheid belangrijk.

Ons doel is helder: inwoners ervaren dat zij worden gehoord, betrokken worden bij belangrijke keuzes en vertrouwen kunnen hebben in een overheid die naast hen staat.

Wat willen we bereiken:

- Inwoners actief en structureel betrekken bij beleid en uitvoering via laagdrempelige en zichtbare participatie
- De gemeente is toegankelijk, begrijpelijk en dichtbij, met dienstverlening die aansluit op de leefwereld van inwoners.

Bestaanszekerheid en Samenleven

Iedere inwoner moet de kans hebben om mee te doen, zich te ontwikkelen en een zelfstandig bestaan op te bouwen. Bestaanszekerheid vormt daarom een van de belangrijkste pijlers van dit bestuursprogramma. In 2025 heeft de gemeenteraad het beleidsplan Bestaanszekerheid vastgesteld, dit plan blijft ook deze bestuursperiode een belangrijke basis. Tegelijkertijd zien we bestaanszekerheid als een brede opgave die zich niet laat vangen in één beleidsplan of portefeuille. Het raakt aan vrijwel alles wat we als gemeente doen. Daarom kijken we over de grenzen van domeinen heen en wegen we bij onze keuzes mee wat ze betekenen voor de bestaanszekerheid en brede welvaart van onze inwoners.

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid gaat over meer dan inkomen alleen. Het gaat ook over kunnen meedoen, een goede gezondheid, een dak boven je hoofd, grip op lasten en schulden, het hebben van werk, kansen op ontwikkeling en de mogelijkheid om zelfstandig keuzes te maken. Goede bereikbaarheid en mobiliteit zijn daarbij essentieel: mensen moeten toegang hebben tot werk, onderwijs, zorg en voorzieningen en zich zelfstandig kunnen verplaatsen. Daarom versterken we de toegang tot ondersteuning bij inkomen, schulden, gezondheid, energiearmoede, energiebesparing en participatie. Daarnaast investeren we in bereikbaarheid en mobiliteit, onder meer met de (door)fietsroutes en de ontwikkeling van de Nedersaksenlijn.

Waar ondersteuning nodig is, willen we die passend en dichtbij organiseren. Samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en professionals bekijken we vroegtijdig wat nodig is en wat aansluit bij de situatie van de inwoner. Zo kunnen we problemen waar mogelijk voorkomen of klein houden, en voorkomen we onnodig zwaardere ondersteuning.

Wij willen voorkomen dat inwoners steeds opnieuw hun verhaal moeten vertellen bij verschillende organisaties. We werken toe naar één toegang voor zorg, welzijn en participatie: lokaal en laagdrempelig.

Preventie

Wij kiezen nadrukkelijk voor het versterken van de samenleving, met gezondheid, preventie, ontmoeting en sociale samenhang als belangrijke basis voor de kwaliteit van leven. Een sterke sociale basis helpt inwoners om mee te doen, zich te ontwikkelen, naar elkaar om te zien en zo veel mogelijk op eigen kracht en met elkaar verder te kunnen. We zetten in op ontmoetingsplekken zoals een jongerenhub en blijven centrale ontmoetingsplekken faciliteren zoals de dorpshuizen, de buurtkamers en de MFA's. En ook plekken waar we bewegen in de openbare ruimte stimuleren (BIOR) dragen bij aan zowel gezondheid als ontmoeten.

De beweging naar een sterker preventief sociaal domein is niet alleen een verandering binnen de gemeentelijke organisatie. Het gaat om de manier waarop wij als samenleving met elkaar omgaan en ondersteuning organiseren. Dit vraagt van ons om een scherpe blik op de manier waarop we nu het sociaal én fysiek domein hebben ingericht.

*Eerst **investeren** in de omstandigheden waarin mensen leven en samenleven, vervolgens ondersteuning dichtbij **organiseren** en **specialistische zorg** beschikbaar houden waar die noodzakelijk is.*

Jeugd en gezin
Bijzondere aandacht gaat uit naar jeugd en gezinnen. We zetten in op een sterke pedagogische basis, mentale gezondheid, kansengelijkheid en de uitvoering van de Hervormingsagenda.

We willen dat kinderen opgroeien in een kansrijke omgeving. Samen met ouders, scholen, verenigingen en andere partners versterken we de leefomgeving van jongeren, zodat zij gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien en problemen zoveel mogelijk worden voorkomen.

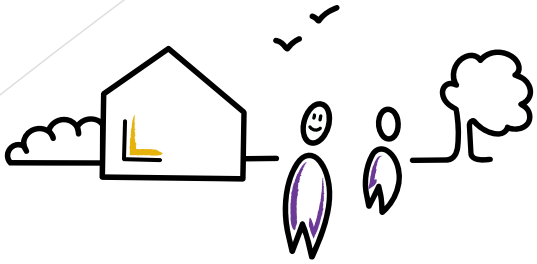
We zetten in op gezonde, toegankelijke en toekomstbestendige schoolgebouwen die, waar mogelijk samen met andere voorzieningen, een belangrijke plek vormen in de sociale basis van onze dorpen (Integraal Huisvestingsplan onderwijs). En we gaan aan de slag met toekomstbestendige en toegankelijke sport- en beweegvoorzieningen die gezondheid, ontmoeting, participatie en sociale samenhang bevorderen (Integraal Huisvestingsplan Sport).

Brede beweging naar gezond leven
Het achterliggende principe van de Hervormingsagenda sluit goed aan bij de ambities van het college; eerst investeren in de omstandigheden waarin mensen leven en samenleven, vervolgens ondersteuning dichtbij organiseren en specialistische zorg beschikbaar houden waar die noodzakelijk is. Daarom kiezen we er bewust voor om de hervormingsagenda breder te vertalen naar het hele sociaal domein. We spreken daarom in het vervolg over de Hervormingsagenda.

Onze ambitie is het bouwen aan een gemeenschap waarin inwoners elkaar ontmoeten, naar elkaar omzien en de ondersteuning ontvangen die nodig is om zelfstandig en volwaardig mee te kunnen doen. Evenementen, activiteiten en verenigingsleven spelen daarbij een belangrijke rol. Zij brengen mensen samen, versterken de betrokkenheid in dorpen en buurten en dragen bij aan de onderlinge verbondenheid die een sterke gemeenschap kenmerkt.

Wat willen we bereiken:

- Versterken van ontmoeting en samenhang
- Inwoners krijgen tijdig en integraal passende ondersteuning via een sterke, toegankelijke lokale infrastructuur
- Vroegtijdige inzet op gezondheid, ontwikkeling en veiligheid, met extra aandacht voor jeugd
- Inwoners hebben grip op hun bestaan door voldoende inkomen, participatie en gelijke kansen voor ontwikkeling

Wonen en Leefomgeving

De aantrekkelijkheid van Borger-Odoorn wordt mede bepaald door de kwaliteit van onze dorpen, onze landschappen, onze voorzieningen en de manier waarop mensen zich door onze gemeente kunnen bewegen. Daarom werken wij aan een leefomgeving waarin huidige en toekomstige generaties prettig kunnen wonen, werken, samenleven en recreëren.

Wonen

De woningmarkt vraagt om versnelling. Wij zetten in op de realisatie van 400 woningen in deze bestuursperiode (100 woningen per jaar), met bijzondere aandacht voor starters, senioren en andere doelgroepen die nu moeilijk passende woonruimte kunnen vinden. Tegelijkertijd houden we oog voor de unieke identiteit van onze dorpen en de kwaliteiten van het landschap. We kiezen voor ontwikkeling die de leefbaarheid en vitaliteit van onze dorpen versterkt.

Binnen onze woon- en leefbaarheidsopgave nemen we ook verantwoordelijkheid voor de opvang en huisvesting van ontheemden en andere mensen voor wie passende huisvesting niet vanzelfsprekend is. We zoeken daarbij naar passende en duurzame oplossingen, met oog voor draagvlak, een evenwichtige verdeling en de leefbaarheid in onze dorpen. Waar mogelijk benutten we kansen om tijdelijke en structurele woonoplossingen met elkaar te verbinden.

Gezonde leefomgeving

Een gezonde leefomgeving vraagt om dorpen en wijken die duurzaam, veilig en toekomstbestendig zijn. Daarom investeren we in gebiedsontwikkeling en wijkrenovatie, met oog voor de leefkwaliteit van huidige en toekomstige generaties. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn ruimte voor ontmoeting en beweging, klimaatadaptatie en biodiversiteit, cultuur en cultureel erfgoed als dragers van identiteit en verbondenheid, en een gevarieerd woonaanbod.

Grote ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de gebiedsontwikkeling Nieuw-Buinen en de komst van de Nedersaksenlijn, benutten wij als kansen om verschillende opgaven in samenhang aan te pakken. Door bij ruimtelijke ontwikkelingen vanaf de start aandacht te hebben voor gezondheid en leefbaarheid, versterken we de voorwaarden waarop inwoners hun leven kunnen opbouwen:
een passende woning, een gezonde omgeving, sociale verbinding en de mogelijkheid om mee te doen.
Zo draagt gebiedsontwikkeling in de kern bij aan bestaanszekerheid.

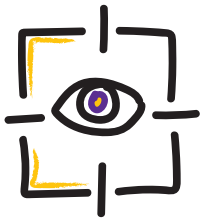
Veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor een gezonde leefomgeving. Daarom investeren we in veilige en leefbare buurten, (door)fietsroutes, goed onderhouden wegen en een samenleving die weerbaar is tegen criminaliteit en ondermijnende invloeden.

Visie op de toekomst

Deze ontwikkelingen vragen een heldere visie op onze gemeente en haar toekomst. Een belangrijke eerste stap hierin is het actualiseren van onze omgevingsvisie. Deze visie geeft richting aan de ontwikkeling van Borger-Odoorn en maakt duidelijk waar ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen en waar we waardevolle kwaliteiten, zoals UNESCO Geopark De Hondsrug, willen behouden en versterken.
Vanuit deze visie werken we aan verschillende programma's vanuit de Omgevingswet zoals het Warmteprogramma, Erfgoedprogramma en gebiedsprogramma's in Nieuw-Buinen en Exloo.

Wat willen we bereiken:

- Er is voldoende passende en betaalbare woonruimte voor alle doelgroepen in elke levensfase
- Er is een gezonde fysieke leefomgeving die een gezonde leefstijl ondersteunt
- De fysieke leefomgeving is duurzaam, klimaatbestendig en in balans met economie, natuur, landbouw, cultuur en cultureel erfgoed
- Inwoners leven in een veilige omgeving
- Inwoners leven in een omgeving met goede bereikbaarheid en verkeersveilige inrichting

Focus op transitie en samenhang

De belangrijkste opgaven voor de komende jaren stoppen niet bij de grenzen van één beleidsveld. We bekijken onze opgaven steeds meer in samenhang. Bij plannen voor wonen en de leefomgeving kijken we daarom ook naar gezondheid, bereikbaarheid, ontmoeting en de ondersteuning die inwoners nodig hebben. Andersom nemen we bij sociale opgaven ook de invloed van de leefomgeving mee. Zo kunnen we keuzes maken die elkaar versterken en bijdragen aan de leefbaarheid van onze dorpen.

De komende jaren geven wij prioriteit aan:

- de actualisatie van de Omgevingsvisie en het werken vanuit gebiedsgerichte programma's;
- de beweging naar een sterker preventief sociaal domein.

En hebben daarbij de focus op:

- het verbinden van de beide transities want sociaal en fysiek staan naast elkaar, niet de één voor de ander;
- het verbinden van de investeringen aan deze twee transities;
- het versterken van samenwerking over domeinen en organisatieonderdelen heen, en tussen organisatie en samenleving.

Dit vraagt niet vanzelfsprekend om méér beleid, maar vooral om betere samenhang tussen bestaande en nieuwe beleidsontwikkelingen, scherpe keuzes en een gezamenlijke focus op maatschappelijke effecten. Waar nieuwe programma's of activiteiten nodig zijn, wegen we de toegevoegde waarde af tegen de benodigde financiële middelen en uitvoeringscapaciteit. Daarbij zoeken we steeds het schaalniveau waarop we voor de regio het meeste kunnen bereiken. Sommige opgaven vragen om een lokale aanpak, andere juist om regionale samenwerking. Wonen, bereikbaarheid, economie en de beschikbaarheid van voorzieningen zijn voorbeelden van vraagstukken die onze gemeentegrenzen overstijgen. Door daarin als regio gezamenlijk op te trekken, versterken we onze positie en onze mogelijkheden om resultaten voor onze inwoners te bereiken.

Samen met de gemeenten Coevorden, Hoogeveen, Emmen en de provincie Drenthe werken we samen in de Regio Emmen. Het doel van die samenwerking is de krachten te bundelen en te werken aan onze gezamenlijke belangen. We werken aan een strategische agenda voor de periode tot 2050 zodat we niet alleen de huidige, maar ook toekomstige inwoners een mooie plek kunnen bieden om te wonen, te werken en te recreëren. Een eerste resultaat hiervan is de aanwijzing als initieerregio in de Nota Ruimte van het Rijk.

Financieel verantwoord en realistisch

Ambitie alleen is niet voldoende. De financiële positie van gemeenten vraagt om zorgvuldige afwegingen en duidelijke prioriteiten. Daarom kiezen wij voor een bestuursprogramma dat ambitie verbindt aan uitvoerbaarheid en de financiële werkelijkheid.

Gemeenten staan voor grote opgaven terwijl structurele financiële ruimte onder druk staat. Dat betekent dat wij niet iedere wens kunnen honoreren en niet iedere opgave tegelijkertijd kunnen aanpakken.

Wij investeren gericht in opgaven die bijdragen aan onze strategische doelen, onze transities versterken en zichtbaar resultaat opleveren voor inwoners. Niet alles kan tegelijkertijd of op de korte termijn. Daarom maken wij keuzes, faseren wij waar nodig en sturen wij op maximale maatschappelijke waarde van iedere investering.

Daarbij kijken we niet alleen naar de kosten van vandaag, maar ook naar de structurele gevolgen voor de gemeentelijke begroting. Een investering die op korte termijn aantrekkelijk lijkt, kan op langere termijn immers leiden tot hogere beheer- en exploitatiekosten.

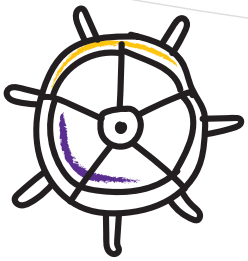
Bij belangrijke keuzes maken wij daarom inzichtelijk:

- wat een investering kost;
- welke structurele lasten ontstaan;
- welk maatschappelijk resultaat wordt verwacht;
- welke alternatieven er zijn;
- welke risico's de gemeente loopt;
- welke keuzes daardoor wel of niet mogelijk zijn.

Wij willen voorkomen dat ambities zich opstapelen zonder dat duidelijk is welke keuzes daarvoor nodig zijn. Daarom prioriteren we op basis van maatschappelijke meerwaarde, beschikbare middelen en uitvoeringscapaciteit. Nieuwe plannen bezien wij altijd in samenhang met bestaande activiteiten en budgetten, waarbij we waar nodig keuzes maken in prioriteit of fasering. De bijbehorende afwegingen leggen wij via de P&C-cyclus voor aan de gemeenteraad.

Waar mogelijk zoeken wij naar efficiëntere werkwijzen, samenwerking en het anders inzetten van bestaande middelen. Het gaat om het realiseren van zoveel mogelijk maatschappelijke waarde binnen de beschikbare middelen.

De gemeenteraad wordt hierbij in positie gebracht om keuzes te maken en het college daarop te controleren. Zo zorgen wij ervoor dat Borger-Odoorn ook op de lange termijn financieel gezond blijft én kan blijven investeren in de kwaliteit van leven van haar inwoners.

Sturen op resultaten

Een bestuursprogramma heeft alleen waarde wanneer inwoners en gemeenteraad kunnen volgen of de afgesproken doelen worden bereikt. Daarom vertalen wij de ambities uit dit programma waar mogelijk naar concrete resultaten en indicatoren. De voortgang en resultaten worden via de bestaande planning-en-control cyclus gemonitord, zodat de gemeenteraad deze kan volgen in samenhang met de beleidsmatige en financiële verantwoording.

Jaarlijks rapporteren wij over de voortgang van de belangrijkste doelen.
Daarbij maken wij zichtbaar:

- wat is bereikt;
- wat achterblijft;
- waarom doelen eventueel niet worden gehaald;
- welke financiële middelen zijn ingezet;
- welke bijsturing nodig is.

Niet alles wat voor inwoners belangrijk is, laat zich vangen in een cijfer. Daarom combineren we meetbare resultaten met signalen uit de samenleving en gesprekken met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. De gemeenteraad houdt vanuit zijn kaderstellende en controlerende rol zicht op de voortgang en kan waar nodig de koers bijstellen.

Tot slot

Borger-Odoorn is een gemeente met sterke dorpen en betrokken inwoners. De kracht van onze gemeente ligt in de samenleving zelf. De gemeentelijke organisatie kan veel mogelijk maken en ondersteunen, maar kan en wil maatschappelijke opgaven niet alleen oplossen. Daarom werken wij samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, verenigingen, medeoverheden en onze eigen gemeentelijke organisatie.

Wij kiezen voor een bestuursstijl waarin we duidelijk zijn over onze ambities, eerlijk zijn over wat wel en niet kan en aanspreekbaar zijn op de resultaten.

Niet alles kan tegelijk. Niet iedere keuze zal voor iedereen de gewenste keuze zijn. Maar door samen keuzes te maken, middelen gericht in te zetten en koersvast te werken, bouwen wij aan een gemeente die ook op lange termijn sterk, leefbaar en financieel gezond blijft.

Toekomstgericht Samen Werken betekent voor ons:
Dichtbij waar het kan, duidelijk waar het moet, samen omdat dat het beste is en realistisch over wat mogelijk is.

Gemeente Borger-Odoorn

cittaslow